

8D10110-«Медицина» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға бағытталған Айдарбекова Дильбар Нургалиевнаның «Метаболизмдік синдром көрсеткіштерінің динамикасы және олардың генетикалық предикторлар мен комплаенттілік деңгейімен байланысы» тақырыбындағы докторлық диссертациялық жұмысына отандық ғылыми кеңесшісінің

ШҚІРІ

Айдарбекова Дильбар Нургалиевнаның диссертациялық жұмысы «Метаболизмдік синдром көрсеткіштерінің динамикасы және олардың генетикалық предикторлар мен комплаенттілік деңгейімен байланысы» тақырыбына арналған. Қазіргі таңда метаболизмдік синдром жүрек-қан тамырлары ауруларының, 2-типті қант диабетінің және басқа да созылмалы патологиялардың дамуына ықпал ететін маңызды медициналық-әлеуметтік мәселелердің бірі болып табылады. Метаболизмдік синдромның қалыптасуы мен өршуі генетикалық ерекшеліктермен, қоршаған орта факторларымен, өмір салтымен және пациенттердің емдеу ұсынымдарын сақтау деңгейімен тығыз байланысты. Осыған орай, метаболизмдік синдром көрсеткіштерінің ұзақ мерзімді динамикасын және олардың генетикалық предикторлар мен медикаментті комплаенттілікпен байланысын зерттеу ғылыми және практикалық тұрғыдан ерекше өзектілікке ие.

Диссертациялық жұмыста 10 жылдық проспективтік зерттеу негізінде метаболизмдік синдромы бар адамдардың клиникалық-метаболизмдік көрсеткіштерінің өзгеру ерекшеліктері жан-жақты талданған. Бүгінгі таңда пациенттердің емдеу тәртібін сақтау деңгейін бағалауға арналған сауалнамалардың маңызы артып келеді. Осы тұрғыдан алғанда, медикаментті комплаенттілік деңгейін анықтайтын MMAS-8 сауалнамасының қазақ тіліндегі нұсқасын валидизациялау жұмыстың ғылыми жаңалығының маңызды құрамдас бөлігі болып табылады.

Алынған нәтижелерді мұқият статистикалық өңдеу және заманауи зерттеу әдістерін қолдану докторантқа метаболизмдік синдромның клиникалық ағымына әсер ететін маңызды заңдылықтарды анықтауға мүмкіндік берді. Зерттеу нәтижесінде қазақ тіліне бейімделген MMAS-8 сауалнамасының сенімділігі, валидтілігі, ішкі сәйкестігі және практикалық қолдануға жарамдылығы дәлелденді. Сонымен қатар, медикаментті комплаенттіліктің метаболизмдік синдром көрсеткіштерінің ұзақ мерзімді динамикасына әсері айқындалып, емдеу тиімділігін арттырудағы рөлі көрсетілді.

Зерттеу барысында метаболизмдік синдромның генетикалық детерминанттарына кешенді талдау жүргізіліп, кандидат гендер мен олардың полиморфизмдерінің клиникалық-метаболизмдік көрсеткіштердің өзгеруіне ықпалы бағаланған. Генетикалық предикторлар мен медикаментті комплаенттіліктің өзара байланысын зерттеу нәтижесінде метаболизмдік синдромның даму қаупін болжауға және дербестендірілген профилактикалық әрі емдік шараларды жетілдіруге мүмкіндік беретін маңызды ғылыми

қорытындылар жасалған. Аурудың клиникалық ағымына әсер ететін генетикалық және мінез-құлықтық факторлардың өзара ықпалы анықталып, олардың метаболизмдік көрсеткіштер динамикасындағы маңыздылығы негізделген.

Айдарбекова Дильбар Нургалиевнаның диссертациялық жұмысының жоғары практикалық маңызы бар, себебі алынған нәтижелер метаболизмдік синдромы бар пациенттерді басқарудың тиімді стратегияларын әзірлеуге, емге бейімділікті арттыруға, аурудың асқынуларының алдын алуға және тәуекел топтарын ерте кезеңде анықтауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, зерттеу нәтижелері профилактикалық медицина мен дербестендірілген медицинаны дамытуға бағытталған жаңа ғылыми ізденістерге негіз бола алады.

Зерттеу материалдары халықаралық ғылыми конференциялар мен конгрестерде баяндалып, рецензияланатын ғылыми басылымдарда жарияланған, бұл жүргізілген ғылыми зерттеудің өзектілігі мен ғылыми құндылығын растайды.

Осылайша, Айдарбекова Дильбар Нургалиевнаның «Метаболизмдік синдром көрсеткіштерінің динамикасы және олардың генетикалық предикторлар мен комплаенттілік деңгейімен байланысы» тақырыбындағы докторлық диссертациясы өзінің ғылыми жаңашылдығымен, теориялық және практикалық маңыздылығымен ерекшеленеді, Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитетінің докторлық диссертацияларға қойылатын талаптарына толық жауап береді және 8D10110-«Медицина» білім беру бағдарламасы бойынша Диссертациялық кеңеске ресми түрде қорғауға ұсынылатын аяқталған ғылыми жұмыс болып табылады.

Отандық ғылыми кеңесші,
м.ғ.к., қауымдастырылған профессор:

Г. Нускабаева

ҚОЛЫН
РАСТАЙМЫН:
Қ.А.Ясауи атындағы
Халықаралық қазақ-түрік
университеті Кадр
бөлімінің басшысы

